

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Atbrīvojumi no nodokļiem, ko piemēro privātpersonu personīgo lietu galīgai ievēšanai no dalībvalsts (kodificēta versija)”

COM(2008) 376 galīgā redakcija — 2008/0120 (COD)

(2009/C 77/31)

Saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 262. pantu Padome 2008. gada 18. jūnijā nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Atbrīvojumi no nodokļiem, ko piemēro privātpersonu personīgo lietu galīgai ievēšanai no dalībvalsts (kodificēta versija)”.

Tā kā priekšlikuma saturs ir pilnībā pieņemams un attiecībā uz to nav nepieciešami nekādi Komitejas komentāri, Komiteja 447. plenārsesijā, kas notika 2008. gada 17. un 18. septembrī (17. septembra sēdē), vienbalsīgi nolēma sniegt pozitīvu atzinumu par ierosināto dokumentu.

Briselē, 2008. gada 17. septembrī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Dimitris DIMITRIADIS

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “ES un Āfrikas valstu stratēģija”

(2009/C 77/32)

Eiropas attīstības un humānās palīdzības komisārs *Louis Michel* 2007. gada 11. jūlija vēstulē lūdza Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai izstrādāt izpētes atzinumu par tematu

“ES un Āfrikas valstu stratēģija”.

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Ārējo attiecību specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2008. gada 17. jūlijā. Ziņotājs — *Dantin* kgs.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 447. plenārajā sesijā, kas notika 2008. gada 17. un 18. septembrī (18. septembra sēdē), ar 89 balsīm par pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi.

1.1 Šajā globalizācijas laikmetā **Eiropas un Āfrikas valstu attiecības, ņemot vērā pagātnes pieredzi, būtiski jāattīsta**, proti, jāorientē uz vienlīdzīgām partnerattiecībām tiesību un pienākumu jomā. Neskatoties uz gadu desmitiem ilgušu sadarbību un atbalstu attīstībai, Āfrikas valstis slēgst arvien lielākā nabadzībā: izaugsmes radītie līdzekļi netiek taisnīgi sadalīti un nenodrošina pietiekamu darbavietu skaitu, līdz ar to padziļinot nevienlīdzību; vairāk nekā 55 % Subsahāras Āfrikas iedzīvotāju ir jāzīd ar mazāk nekā 1 dolāru dienā; gandrīz 70 % darbavietu ir neoficiālas, saistītas ar iztikas līdzekļu nodrošināšanu, un 57 % no tām ir lauksaimniecībā. Tas liecina par pienācīgu un produktīvu darbavietu kritisku trūkumu.

1.2 Šī ir būtiska problēma ne tikai Āfrikas kontinenta izaugsmei un stabilitātei, bet arī Eiropas drošības un tās ilgtspējīgas izaugsmes nodrošināšanas aspektā.

1.3 Eiropas Savienībā līdz šim īstenotā **attīstības politika**, piemērojot dažādus nolīgumus (Lomē, Jaundē, Kotonū nolīgumi), **nav devusi vēlamus rezultātus**, jo īpaši attiecībā uz pienācīgu darbavietu radīšanu. Ir jārikojas, jo **šāda situācija nedrīkst turpināties**, un tādēļ Komiteja pauž gandarījumu par Lisabonā 2007. gada 8. un 9. decembrī notikušā ES un Āfrikas valstu sammita pozitīvajiem rezultātiem.

1.3.1 Komiteja īpaši atzinīgi vērtē transversālo pieeju nodarbinātības jautājumam.

1.4 EESK uzskata, ka pienācīga nodarbinātība ir priekšnoteikums, lai mazinātu nevienlīdzību, nabadzību, sekmētu sociālo integrāciju un veidotu ciņpilnu dzīvi, tādējādi novēršot ekstrēmismu, konfliktus un nodrošinot valstu stabilitāti.

1.5 Komiteja uzskata, ka pienācīgu nodarbinātību var panākt, izvirzot to par darbības galveno mērķi, īstenojot turpmākajos punktos minētos pasākumus, kas, neskatoties uz to dažādību, ir savstarpēji cieši saistīti, atrodas mijiedarbībā un veido politiku.

1.5.1 Izaugsme, kas lielā mērā balstās uz dabas bagātību izmantošanu, nenodrošina pietiekamu darbavietu skaitu. **Tā jāorientē uz pirmapstrādes produktiem vai gatavām precēm.** Šis mērķis ir jāpatur prātā, veicot ieguldījumus, un jāizvēlas nozares, kuras sniedz augstu pievienoto vērtību.

1.5.2 **Privātajam sektoram un līdz ar to arī MVU ir izšķiroša nozīme.** MVU attīstībai ir jāklūst par vienu no ES sadarbības politikas sastāvdaļām.

1.5.3 Pašreizējais izejvielu cenu kāpums ir vēl viens faktors, kādēļ **lauksaimniecības nozares attīstībai piešķirama stratēģiska prioritāte.** Lauksaimniecībai, kas aizņem ievērojamu daļu teritorijas un nodarbina lielāko daļu lauku iedzīvotāju, ir jāsekmē pārtikas apgādes autonomija, pārstrādes rūpniecības attīstība, tādējādi ierobežojot iedzīvotāju aizplūšanu no laukiem.

Lauksaimniecības politika ir jāplāno īstermiņā, vidējā un ilgtermiņā, piešķirot tai finansējumu prioritārā kārtībā. Šis politikas izstrādē jāiesaista lauksaimniecības organizācijas.

1.5.4 **Cilvēkresursu attīstība** ir ikvienas attīstības stratēģijas noteicošais faktors. Tādēļ ir jāizvērtē vajadzīgo darbavietu skaits, jāveic nodarbinātības tirgus analīze, kā arī jāplāno un **savlaicīgi jārisina problēmas saistībā ar nodarbinātības iespēju atbilstību izglītībai.**

1.5.5 **Neskatoties uz to, ka ekonomikas integrācija reģionālajā un vietējā līmenī** ir ievērojami uzlabojusies, tirdzniecības potenciāls vēl netiek pilnībā izmantots. Īpaši jākoordinē pasākumi muitas procedūru saskaņošanas jomā, jāveido infrastruktūras un jānodrošina personu brīva pārvietošanās. Šajā sakarā Komiteja pauž nožēlu, ka līdz šim vēl nav pabeigtas **reģionālās sarunas** par Ekonomisko partnerattiecību nolīgumiem, kurās viens no tematiem ir reģionālā integrācija.

1.5.6 Attīstības politikas īstenošana jāpapildina un jāveicina ar **sociālo dialogu**, tai skaitā ar sarunām par darba koplīgumu slēgšanu. **Lai to panāktu, ir jāveido stipras un neatkarīgas darba devēju un darba ņēmēju organizācijas.**

1.5.7 **Nodarbinātības attīstība nav iedomājama bez nevalstisko organizāciju līdzdalības**, tādēļ tai jāpiešķir īpaša nozīme ES un Āfrikas valstu kopīgajā stratēģijā. NVO ir jāiesaista nacionālo un reģionālo indikatīvo programmu izstrādē un īstenošanā.

1.5.8 **“Laba pārvaldība”** veicina ieguldītāju uzticēšanos. Šajā aspektā tā ir būtiska arī nodarbinātībai. Laba pārvaldība jāīsteno visās jomās, jo īpaši attiecībā uz cilvēktiesību un darba ņēmēju tiesību, tostarp arodbiedrību brīvību, ievērošanu, darba standartu ievērošanu un **korupcijas apkarošanu.** ES un dalībvalstīm **finansālais atbalsts ir jāpiešķir ar nosacījumu, ka šī atbalsta izlietojums būs izsekojams.**

2. Ievads.

2.1 Eiropas attīstības un humānās palīdzības komisārs *Louis Michel* 2007. gada 11. jūlija vēstulē lūdza Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai izstrādāt izpētes atzinumu “par dažādiem jautājumiem, kas radušies saistībā ar paziņojumu “No Kairas līdz Lisabonai — ES un Āfrikas valstu partnerattiecības”, jo īpaši par jautājumu, **kā veicināt nodarbinātību Āfrikas valstīs”.**

2.2 EESK atzinīgi vērtē šo pieprasījumu, kas pilnībā atbilst attīstības politikai, kas Āfrikā īstenota jau gadu desmitiem, ar mērķi izvērtēt nākotnes perspektīvas, jo īpaši saistībā ar ES un Āfrikas valstu sammitā pieņemtajiem lēmumiem, kas iekļauti deklarācijā “Stratēģiskās partnerattiecības”, ko papildina “Pirmais rīcības plāns” (2008–2010), kas paredzēts šo partnerattiecību īstenošanai.

2.3 Pieprasot Komitejai izstrādāt atzinumu par **nodarbinātības tematiku**, Komisija norāda, ka tā būs attīstības politikas galvenais mērķis un ka ekonomikas un sociālās jomas dalībnieki var veicināt **nabadzības izskaušanu, radot pienācīgas darbvietas.** EESK to vērtē atzinīgi.

Šā atzinuma mērķis ir apkopot iepriekš īstenotās politikas un to rezultātus, ņemot vērā pašreizējo situāciju Āfrikā, kā arī turpmākās politikas, un noteikt galvenās darbības, ko Komiteja uzskata par lietderīgām, lai veicinātu pienācīgu darbavietu radīšanu. Izpētes atzinums izstrādāts atbilstoši 2007. gada 8. un 9. decembrī Lisabonā notikušajā ES un Āfrikas valstu sammitā pieņemtajām pamatnostādņēm un rīcības plānam. Pētījums balstīsies arī uz iepriekšējiem EESK atzinumiem par Āfrikas attīstības tematiku ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ EESK 2004. gada septembra atzinums 1205/2004 tematu “Sieviešu nevalstisko organizāciju nozīme Kotonū nolīguma ietvaros, ziņotāja” — *Florio* kdze.

EESK 2005. gada decembra atzinums 1497/2005 par tematu “Kā integrēt sociālos aspektus Ekonomisko partnerattiecību nolīgumu sarunās”, ziņotāji — *Pezzini* un *Dantin* kgi.

EESK 2006. gada maija atzinums 753/2006 par tematu “Āfrika kā nepieciešama prioritāte — Eiropas pilsoniskās sabiedrības viedoklis”, ziņotājs — *Bedossa* kgs.

EESK 2007. gada decembra atzinums 673/2007 par tematu “Migrācija un attīstība — iespējas un problēmas”, ziņotājs — *Sharma* kgs.
EESK ĀKK un ES koordinācijas komitejas 2007. gada maija ziņojums “Cilvēkresursi attīstībai”, ziņotāji — *King* kdze un *Akouete* kgs.

3. Vispārīgi apsvērumi.

3.1 Āfrikas kontinentam raksturīga liela dažādība. To veido valstis ar atšķirīgu vēsturi, kultūru, etnisko sastāvu, dabas resursiem (minerāli, nafta, dimanti ...), klimatu, kā arī demokrātijas, labas pārvaldības un cilvēktiesību ievērošanas līmeni. Tas rada atšķirības ekonomiskajā un sociālajā attīstībā. Tādēļ to ir ļoti grūti aplūkot kopumā, kā vienu veselumu. Pastāv, protams, arī virkne kopīgu iezīmju, pirmkārt, attiecībās ar Eiropu pagātnē un nākotnē, vai arī kopīga vēsture, kas rada iespējas veidot kopīgu nākotni, kurai raksturīga pārmaiņu dinamika.

3.2 Šajā globalizācijas laikmetā, ņemot vērā pagātnes pieredzi, **būtu ievērojami jāsekmē** Eiropas un Āfrikas attiecības. Tās ir jāveido, apzināti orientējoties uz kopīgu nākotni, balstoties ne tikai uz kopīgu vēsturi, līdzjūtību vai uzticību, riskējot tādējādi saglabāt pretrunas, kas pastāv starp partneriem abos kontinentos, bet galvenokārt uz kopīgām problēmām un riskiem, kā arī savstarpēju interešu loģiku.

3.3 Šis ir svarīgs uzdevums. Āfrikas teritorijā, kas atrodas piecpadsmit kilometru attālumā no Eiropas, koncentrējas visi mūsdienu pasaules "lielākie riska faktori": nekontrolēta migrācija, plašas epidēmijas, klimata un vides katastrofas, terorisma draudi... Bet šim kontinentam ir arī liels potenciāls, jo tajā ir bagātīgi dabas resursi un liels patēriņa un investīciju pieprasījums.

3.4 Eiropas Savienība joprojām ir Āfrikas valstu galvenais ekonomiskais partneris un galvenais atbalsta sniedzējs. Bet šo vēsturisko monopolu mazina "jauni līdzekļu piešķirēji", pirmkārt, Ķīna, kā arī Indija, Latīņamerikas lielās valstis un Persijas Līča monarhijas, tai skaitā Irāna, kā arī Amerikas Savienotās Valstis, kas vienlaikus vēlas nodrošināt enerģijas piegāžu drošumu, mazināt terorisma draudus, paplašināt teritoriju kristietības vērtību un veicināt demokrātiju, kā arī neitralizēt ķīniešu "iefiltrēšanos", kas viņus uztrauc (?).

3.5 Eiropas kontinenta drošība, tā spēja nodrošināt ilgtspējīgu izaugsmi neapšaubāmi būs cieši un tūlītēji atkarīga no Āfrikas kontinenta valstu attīstības un stabilitātes. Vidējā un ilgtermiņā Eiropa nevar būt pārtības sala tikai piecpadsmit kilometrus no kontinenta, ko raksturo nabadzība. Lai nodrošinātu Eiropas Savienības ilgtspējīgu attīstību, tai jāapzinās, ka Āfrika ir "ES robeža".

3.6 "Eiropas stratēģiju attiecībā uz Āfriku ilgu laiku raksturoja asimetriskas **atbalsta sniedzēja un atbalsta saņēmēja** attiecības, ko papildināja viltus ideoloģiska tīra sirdsapziņa, kā arī mūsu interešu vienpusējs redzējums. Šai arhaiskajai, nereālajai

konceptijai bija smagas sekas. Ir jāizstrādā jauna partnerattiecību koncepcija, kurā partneri ir līdzvērtīgi tiesībās un pienākumos un tos vieno kopīgas intereses, un kura balstās uz tādiem kritērijiem kā ilgtspējīga attīstība, efektīva ekonomiskā, nodokļu un sociālā pārvaldība, tehnoloģiju pārneses u.c." (?).

3.6.1 Ņemot vērā pašreizējo ekonomisko un sociālo situāciju Āfrikā, jāsecina, ka šī stratēģija, kuras pamatā ir asimetriskas "atbalsta sniedzēja un saņēmēja" vai "līdzekļu piešķirēja un saņēmēja" attiecības, kas atspoguļojas dažādos ES un Āfrikas valstu noslēgtajos līgumos, ir bijusi "neveiksmīga" (?). **Tādēļ ir jārod jauns spēku samērs.**

Šīs stratēģijas rezultātā Āfrikas valstis nonāca atkarībā, jo īpaši finansiālā atkarībā, kavējot izaugsmi, kas nepieciešama, lai efektīvi iekļautos pasaules ekonomikā.

3.6.1.1 Neraugoties uz to, ka Eiropas Savienība, vairākas dalībvalstis (bieži vien bijušie kolonizatori) un starptautiskas iestādes, piemēram, Pasaules Banka, gadu desmitiem ir palīdzējušas Āfrikas valstu attīstībai, tās tomēr slīgst arvien lielākā nabadzībā.

3.6.1.2 Laikā, kad jaunās attīstības valstis vai reģioni, piemēram, Ķīna, Indija, Dienvidaustrumāzijas valstis un Brazīlija kļūst par ekonomikas lielvalstīm un iekļaujas starptautiskajā tirdzniecībā, Āfrikas valstīs, ar dažiem izņēmumiem, ekonomikas izaugsme nav novērojama.

3.6.1.3 Kādēļ ne Āfrika, bet Dienvidkoreja, kas vēl pirms dažiem gadiem "audzēja un pārtika no rīsiem vien", ir kļuvusi par vienu no pasaules vadošajām valstīm elektronisko un jūrniecības iekārtu ražošanas, informātikas pakalpojumu un autobūves nozarē?

3.6.1.4 Eiropa vēl arvien ir lielākā Āfrikas preču importētāja. Neskatoties uz 25 gadus spēkā esošajiem asimetriskajiem muitas nodokļiem, Āfrikas valstu eksports uz ES pasaules tirdzniecības kopapjomā ir samazinājies vairāk nekā uz pusi, t.i., no 8 % 1975. gadā līdz 2,8 % 2000. gadā. Muitas nodokļu atlaides nav bijis pietiekams līdzeklis. Āfrikas produktu konkurētspējas trūkums ievērojami samazināja Āfrikas valstu eksportu uz Eiropu.

3.6.1.5 Izaugsmes rezultātā, galvenokārt, pateicoties dabas resursu izmantošanai, iegūtie līdzekļi tiek sadalīti nevienlīdzīgi, vēl vairāk pastiprinot nevienlīdzību, jo nabadzīgie kļūst vēl nabadzīgāki, bet bagātie — vēl bagātāki. Tas nebūt neliecina par labu ekonomikas pārvaldību un liek domāt par ētisko pusi. Daudzi afrikāņi ir neapmierināti ar šādu situāciju.

— "Ir jānodrošina nelikumīgi iegūto līdzekļu, kas glabājas ārvalstu bankās, repatriācija uz izcelsmes valstīm" (?).

(?) Nathalie Delapalme, Elise Colette, "Eiropas Savienība un Āfrika: stratēģiskās partnerattiecības", Roberta Šūmaņa fonda pieraksti, 2007. gada decembris.

(?) Komisāra Louis Michel runa Eiropas Komisijas organizētajā konferencē "ES-Ķīna-Āfrika", kas notika Briselē, 2007. gada 28. jūnijā.

(?) Komisāra Michel atbildes uz jautājumiem Apvienotās parlamentārās asamblejas laikā Kigali 2007. gada 18., 19., 20., 21. un 22. novembrī.

(?) Āfrikas Savienības ārkārtas sammits par nodarbinātību un cīņu pret nabadzību, kas notika no 2004. gada 3. līdz 9. septembrim Ugadugu. Noslēguma deklarācija (16. pants).

— “Mums ir jāpārvar sliktas pārvaldības problēma; dažas valstis ir vēl nabadzīgākas nekā pirms naftas un dimantu ieguves uzsākšanas. Dažu valstu vadītāju personīgie līdzekļi pārsniedz valsts parāda apjomu! Ļaunums nenāk no ārpusēm, bet gan no mums pašiem”⁽⁶⁾.

4. No Kairas līdz Lisabonai: jauna Āfrikas valstu un Eiropas Savienības stratēģija.

4.1 Līdz šim īstenotā politika un tai piešķirtais finansējums ne vienmēr ir snieguši vēlamu rezultātu, īpaši pienācīgu darba vietu radīšanas jomā. Šāda situācija nedrīkst turpināties, tādēļ Komiteja pauž gandarījumu par 2007. gada 8. un 9. decembrī Lisabonā notikušā sammita rezultātiem. Komiteja atzinīgi vērtē politisko gribu, kas ir ļāvusi paplašināt un pārorientēt sadarbību, kā arī abu kontinentu attiecības tirdzniecības un politikas jomā.

4.2 Lisabonas sammits, kas notika septiņus gadus pēc Kairas sammita, iezīmēja pamatus jaunām “līdzvērtīgām” Āfrikas valstu un Eiropas Savienības stratēģiskām partnerattiecībām, kas balstās uz kopīgām vērtībām, principiem un interesēm, lai kopīgi risinātu vispārējās problēmas starptautiskajā līmenī: miers un drošība, pārvaldība un cilvēktiesības, migrācija, enerģētika un klimata pārmaiņas, tirdzniecība, infrastruktūras un izaugsme.

4.3 Šīs stratēģijas savdabība un novatoriskums izpaužas ne tikai tās saturā, bet faktā, ka papildus deklarācijai ir paredzēts īstenot astoņus prioritāros rīcības plānus (skat. šā atzinuma I pielikumu), kas līdzinās ceļvežiem vai darba plāniem konkrētu pasākumu īstenošanai abu kontinentu valstu noteiktās stratēģiskās izvēles un prioritāšu jomā. Šo astoņu tālejošo plānu veiksmīga īstenošana saskaņā ar Kotonū nolīgumu tiks novērtēta nākamajā sammitā 2012. gadā.

4.4 Komiteja atzinīgi vērtē, ka līdzās svarīgām principiālām deklarācijām tika izstrādāta arī struktūra konkrētai un operatīvai darbībai, kas savukārt ļaus novērtēt to īstenošanu, sākot ar 2010. gadu.

4.5 EESK uzsver, ka katra no rīcības plānā paredzētajām partnerattiecībām var veicināt pienācīgu darbavietu radīšanu ar nosacījumu, ka pastāv šāda politiska izvēle un tiek īstenota atbilstīga nodarbinātības politika (sk. 7. punktu).

4.6 Tomēr šie dokumenti un sammitā apliecinātā abu pušu labā griba nenovērš dažus sarežģījumus un problēmas, par kurām ziņoja Āfrikas valstu atbildīgās personas. Viņi uzskata, ka jaunā, novatoriskā stratēģija, ar kuru izveido līdzsvarotas partnerattiecības, nespēs strauji uzlabot attiecības, kuras vēl joprojām izpaužas kā valdošā un pārvaldāmā attiecības:

— nosodām ES birokrātiju, bet “no Ķīnas ir tik viegli nekavējoties iegūt vajadzīgos traktor”;

— pieprasām ES atļaut Āfrikai kolonizācijas un dabas resursu izlaupīšanas radītos zaudējumus vai arī uzņemt tajā imigrantus no Āfrikas;

— izsakām šaubas par iespēju Ekonomikas partnerattiecību nolīgumus (EPA) noslēgt patiesā partnerattiecību garā;

— nosodām pretrunīgos uzskatus par krīzi Zimbabvē.

Lai abas puses panāktu iecerēto savstarpējas uzticamības gaisotnē, šķiet, vēl tāls ceļš ejams un daudzi šķēršļi pārvarami.

4.6.1 Šajā sakarā EESK uzskata, ka līdzsvarotu partnerattiecību ietvaros, **pirmkārt**, Āfrikas valstu valdībām būtu **jāuzņemas atbildība par labu pārvaldību, cīņu pret korupciju** un par tiešo vai ārvalstu investīciju orientēšanu uz nabadzības mazināšanu attiecīgajā valstī. Šī atbildība, kas stiprina valstu suverenitāti, ir jauno partnerattiecību obligāts priekšnoteikums. Tādēļ ir būtiski svarīgi sniegt atbalstu Eiropas Savienības un Āfrikas valstu līdzsvarotām partnerattiecībām, lai sekmētu pienācīgu darbavietu radīšanu.

4.7 EESK pauž gandarījumu par pilsoniskās sabiedrības nozīmi gan institucionālajā aspektā (ES EESK un ĀS ECOSOC attiecības)⁽⁷⁾, gan attiecībā uz nevalstisko organizāciju (NVO) dalībniekiem, kas veido organizētu pilsonisko sabiedrību⁽⁸⁾. Lai šo apņemšanos īstenotu praksē, būs jāņem vērā grūtības, kas radās saistībā ar Kotonū nolīguma īstenošanu, kā arī iespēja, ka šīs grūtības var būt arī nepārvaramas.

Kopumā Komiteja atbalsta ES un Āfrikas valstu stratēģijā noteikto virzību uz Āfrikas kontinenta progresu.

5. Pienācīga nodarbinātība, efektīvas ES un Āfrikas valstu stratēģijas galvenais mērķis.

5.1 ES un Āfrikas valstu stratēģijas 55. pantā noteikts: “Nodarbinātības jautājumi, jo īpaši sociālais nodrošinājums, nepietiekamas nodarbinātības iespējas un pienācīgu darbavietu veicināšana Āfrikā, tiks risināti kopīgi, prioritāti piešķirot valsts ekonomikai noderīgu darbavietu radīšanai, dzīves un darba apstākļu uzlabšanai saskaņā ar Apvienoto Nāciju programmu par pienācīgu nodarbinātību, un ēnu ekonomikas integrēšanai valsts ekonomikā (...)”.

5.2 Komiteja atzinīgi vērtē to, ka ES un Āfrikas valstu stratēģijā ir ņemts vērā jautājums par pienācīgu nodarbinātību, jo tā uzskata, ka pienācīga nodarbinātība gan kvantitatīvi, gan kvalitatīvi ir galvenais nosacījums, lai mazinātu nevienlīdzību, nabadzību un lai sekmētu sociālo integrāciju, kas savukārt mazinātu ekstrēmismu un konfliktus, un nodrošinātu valstu stabilitāti.

⁽⁶⁾ Kādas Rietumāfrikas franciski runājošās valsts ESP priekšsēdētāja uzruna ĀESPS (Āfrikas valstu ESP savienība) ģenerālajā asamblejā, Ugadugu 2007. gada 13. un 14. novembrī.

⁽⁷⁾ Skat. deklarācijas 104. un 105. pantu.

⁽⁸⁾ Skat. deklarācijas 106. un 110. pantu.

6. Nodarbinātības situācija Āfrikā.

Neskatoties uz ekonomiski aktīvo iedzīvotāju lielo īpatsvaru (68,6 %) un augsto bezdarba līmeni (10,3 %), visnopietnākā problēma tomēr ir **pienācīgu un ražīgu darbavietu trūkums: 46,2 % iedzīvotājiem, no kuriem 55,4 % dzīvo Subsahāras Āfrikā, ir jādzīvo ar nepilnu 1 dolāru dienā.** Tas nozīmē, ka ievērojama daļa ekonomiski aktīvo iedzīvotāju strādā nelegāli, lai nopelnītu iztiku. 68 % no kopējā nodarbināto skaita strādā nelegāli, no tiem 57,2 % — lauksaimniecības pamatdarbos; galvenokārt tie ir jaunieši un sievietes, neskatoties uz to, ka sievietēm ir noteicošā loma ekonomikas kopienā un ģimenē, kas ir Āfrikas ekonomikas un sociālās struktūras organizācijas pamatā (sk. šā atzinuma II pielikumu).

7. Radīt pienācīgas un ražīgas darbavietas.

Ņemot vērā visu iepriekš minēto, prioritāte ir radīt Āfrikā pienācīgas un ražīgas, brīvi izvēlētas darba vietas, kas palīdzētu izskaust nabadzību, nodrošināt cieņpilnu dzīvi, ieviest efektīvu un visiem pieejamu sociālo aizsardzību, visos līmeņos ņemot vērā dzimuma un jauniešu aspektu, jo jaunatne ir Āfrikas nākotne un tā daļēji nodrošina arī paaudžu solidaritāti.

Bez ražīgām darbavietām nav iespējams nodrošināt pienācīgu dzīves līmeni, ekonomisko un sociālo attīstību un indivīda personisko izaugsmi. Lai īstenotu šos mērķus, pirmkārt, ir jāatīsta cilvēkresursi un privātā sektora uzņēmumi. Lai šī dinamika būtu pilnīga, tā jāīsteno demokrātijas, tiesiskas valsts un labas pārvaldības apstākļos, ievērojot cilvēktiesības un sociālās tiesības.

Lisabonas sammitā pieņemtajā ES un Āfrikas valstu stratēģijā transversāli iekļauta nodarbinātības dimensija. Šis nodaļas mērķis ir padziļināt šī nozīmīgā jautājuma analīzi un ierosināt pamatnostādnes. Tas īstenojams, izskatot iespējas, kas veicinātu mērķa sasniegšanu: šī ir galvenokārt makroekonomiska pieeja. Tomēr, lai nodrošinātu rīcības daudzveidību, turpmāk būtu lietderīgi izvērtēt dažādus pasākumus, ko īsteno Eiropas NVO, lai palīdzētu Āfrikas attīstībai, apkopojot dažādas programmas, kuras tās veiksmīgi īsteno kopā ar vietējām pašvaldībām un/vai vietējām struktūrām (kooperatīviem, augļu un dārzeņu audzētāju apvienībām, mācību vai veselības aprūpes iestādēm u.c.) un kuras sekmē nodarbinātību.

Papildus iepriekš minētajam, Komiteja īpaši vēlas uzsvērt, ka **Āfrikas attīstība un līdz ar to pienācīgu un ražīgu darba vietu radīšana būs iespējama vienīgi tad, ja tiks nodrošināta Āfrikas valstu stabilitāte.** Taču ievērojams valstu skaits joprojām ir iesaistīts nebeidzamos konfliktos. Pēdējo desmit gadu laikā Gvinejā, Libērijā un Sjerraleonē, kur ir ievērojami dabas resursi, īpaši dimanti un kokmateriāli, konflikti ir radījuši smagu reģionālo krīzi, kuras rezultāts ir liela bēgļu plūsma. Tas pats sakāms par Darfūras konfliktu Sudānā, par "aizmirsto karu" Ugandas ziemeļos, pastāvīgo drošības apdraudējumu Centrālāfrikas Republikas austrumos un ziemeļos, nestabilitāti Kongo. Ņemot vērā šo situāciju, Eiropas Savienībai un starptautiskajai

kopienai plašākā nozīmē ir būtiska loma, lai risinātu šo kontinenta nākotnei būtisko jautājumu. Ņemot vērā nežēlīgos noziegumus, ko mēs nevaram ne ignorēt, ne pieņemt, ir skaidrs, ka nodarbinātība var veicināt valstu stabilitāti, bet to nestabilitāte traucē valstu izaugsmi un tātad arī darba vietu radīšanu.

7.1 Radot darbavietas, veicināt izaugsmi.

7.1.1 Āfrikas valstu ekonomikas izaugsme 2006. gadā bija veiksmīga: kaut gan izaugsmes līmenis dažādās valstīs bija atšķirīgs, Ziemeļāfrikas valstīs izaugsme bija 6,3 % un Subsahāras Āfrikas valstīs — 4,8 %.

7.1.2 Šie rādītāji salīdzinājumā ar Eiropas Savienības rādītājiem ir augsti, bet tā kā ražīguma līmenis nepaaugstinās vai pat samazinās, ieguldījumi nav pareizi orientēti, svarīgākajiem rūpniecības un lauksaimniecības produktiem ir zema pievienotā vērtība, kā arī demogrāfiskā sprādziena un pienācīgu darba vietu kritiska trūkuma dēļ **izaugsmes rādītājam būtu jābūt divciparu skaitlim, lai tādā veidā gan kvalitatīvi, gan kvantitatīvi uzlabotu nodarbinātības līmeni.** Saskaņā ar aplēsēm, izaugsmei jābūt vismaz 9 % apmērā, lai sāktu veiksmīgi īstenot Tūkstošgades attīstības mērķus, kuros, diemžēl, nav iekļauts nodarbinātības mērķis.

7.1.3 Izaugsmes rezultātā netiek radīts pietiekami daudz darbavietu, jo tā ir nepareizi orientēta. Izaugsmes pamatā bieži vien ir dabas resursu intensīva izmantošana, ko nereti raksturo nepieņemami darba apstākļi; sakarā ar jēlnaftas barela cenas straujo kāpumu dabas resursu rentabilitāte ir strauji cēlusies, īpaši naftas ieguves valstīs. Turklāt šī situācija ir pārejoša, jo to nosaka naftas cenas svārstības, un tā nenodrošina jaunas darbavietas. Tas attiecināms arī uz citiem dabas resursiem, ko parasti eksportē neapstrādātā veidā. Turklāt iedzīvotāju vidējie slāņi izaugsmes rezultātā gūtos ienākumus parasti izmanto ievesto preču iegādei. Arī šis patēriņš nekādi neveicina nodarbinātību vietējā līmenī.

7.1.4 No jēlnaftas ieguves gūtā peļņa, kuras izlietojums mums ne vienmēr ir zināms, ir jāiegulda pārstrādes produktu ražošanā ar lielu pievienoto vērtību, kas nodrošinātu izaugsmi, radot ievērojamu darbavietu skaitu. Tas attiecas arī uz citiem dabas vai lauksaimniecības resursiem, kas var veicināt pārtikas rūpniecības attīstību strukturētas, finansētas un prioritāras lauksaimniecības politikas ietvaros (skat. šā atzinuma IV pielikumu un 7.4. punktu).

7.1.5 Izaugsmi, kuras rezultātā tiktu radīts optimāls darbavietu skaits, nevar panākt, izmantojot dabas resursus vai audzējot tradicionālos lauksaimniecības produktus vai masu produkciju (cukurniedres, kokvilnu, banānus, zemesriekstus, kakao pupiņas u.c.). Tā būs atkarīga arī no pārstrādes rūpniecības, kas ražo produkciju ar augstu pievienoto vērtību un kas ilgtermiņā ir labākais veids, kā izvairīties no tirdzniecības apjoma samazināšanās un piedalīties vietējā, reģionālā un pasaules līmeņa ekonomikā, lai gūtu no tās peļņu un varētu pāriet uz jaunu attīstības posmu.

7.2 Ieguldīt dažādās jomās.

Bez izaugsmes nav iespējams radīt darba vietas, vai arī to skaits ir nepietiekams, savukārt izaugsmi nevar nodrošināt bez kvalitatīviem ieguldījumiem.

Lai saglabātu augstu ikgadējās izaugsmes līmeni vairāku gadu garumā (skat. 7.1.2. punktu), ieguldījumi jāveic 22 % līdz 25 % apmērā no IKP, bet pēdējos gados tie ir bijuši tikai 15 % no IKP. Lai nodrošinātu šādu dinamiku, ir nepieciešami divu veidu ieguldījumi.

7.2.1 Vietējā līmeņa ieguldījumi.

7.2.1.1 Pirmkārt, jāveic ieguldījumi nozarēs ar lielu pievienoto vērtību un/vai nozarēs ar spēcīgu ražošanas jaudu, kurām ir liels darbavietu radīšanas potenciāls: infrastruktūras, lauksaimniecība, ilgtspējīga attīstība, vides aizsardzība, kultūra, transports, zivsaimniecība, mežsaimniecība, IKT, rūpniecība (pirmapstrāde un gala produkti). Otrkārt, jāveic ieguldījumi tādos segmentos, kas veicina labvēlīgus apstākļus tiešo ārvalstu ieguldījumu piesaistei. Treškārt, ir jānodrošina pozitīva mijiedarbība starp vietējā līmeņa ieguldījumiem, ražošanu, tirdzniecību un peļņu.

7.2.1.2 Vietējā līmeņa ieguldījumi, kā arī Āfrikas valstu iekšējo finanšu mobilizācija, atšķirībā no tiešajiem ārvalstu ieguldījumiem, ļaus Āfrikas valstīm pašām noteikt attīstības prioritātes.

7.2.1.3 Vietējā līmeņa ieguldījumus var nodrošināt šādi:

- mobilizējot milzīgo redzamo vai slēpto peļņas apjomu, kas gūta, izmantojot dabas resursus (nafta, gāze, ogle, dimanti, kokmateriāli, minerāli — hroms, platīns, kobalts, zelts, magnēzijs, varš, dzelzs, urāns u.c.)⁽⁹⁾. (Kā šobrīd tiek izmantota šī peļņa? Kur izmanto peļņu, kas gūta, piemēram, no cukura, par kuru maksā trīskāršu cenu?);
- pievienotās vērtības nodokļa (PVN) ieviešana nav pietiekami palielinājusi valsts ieņēmumus, bet šo situāciju var uzlabot;
- efektīvāka nodokļa iekasēšana dažās valstīs varētu divkāršot nodokļu ieņēmumus;
- nodokļu ieņēmumu un IKP attiecības krasās atšķirības (38 % Alžīrijā un Angolā, nepilni 10 % Nigērā, Sudānā un Čadā) liecina, ka valstis, kurām ir zems rādītājs, var ievērojami palielināt ieņēmumus;
- padarot neoficiālo darbu par oficiālu tiktu paplašināta nodokļu bāze, kas savukārt palielinātu nodokļu ieņēmumus.

⁽⁹⁾ Āfrikā koncentrējas gandrīz visi pasaules hroma krājumi (galvenokārt Zimbabvē un Dienvidāfrikas Republikā), 90 % platīna krājumu (Dienvidāfrikas Republikā) un 50 % kobalta krājumu (Kongo Demokrātiskajā Republikā, Zambijā u.c.).

Visi minētie uzlabojumi varētu sekmēt valsts politiku izstrādi un to kvalitāti.

— Dažās valstīs imigrējušo darba ņēmēju naudas sūtījumi ir ievērojams attīstības avots⁽¹⁰⁾. 2004. gadā tie sasniedza aptuveni 16 miljardus ASV dolāru. Oficiālo un neoficiālo līdzekļu apjoms, šķiet, pārsniedz oficiālās attīstības palīdzības un tiešo ārvalstu ieguldījumu apjomu. Šie līdzekļi, kas nav saistīti ar parādiem, izmantojot Āfrikas valstu oficiālo banku sistēmu — ar nosacījumu, ka tā ir droša, uzticama un efektīva — varētu ievērojami sekmēt ieguldījumus. Šis aspekts vien apliecina, **cik nozīmīga Āfrikas valstīm ir imigrācija**; tādēļ ES, atsevišķi dalībvalstīm un attiecīgajām Āfrikas valstīm ir kopīgi jāapspriež jebkuras izmaiņas migrācijas plūsmu regulējumā⁽¹¹⁾.

— Kapitāla aizplūšanas rezultātā Āfrikas valstis joprojām zaudē ievērojamu līdzekļu apjomu, kas paredzēts ieguldījumiem. **Šādā veidā zaudētie līdzekļi divreiz pārsniedz Āfrikas kontinenta parāda kopsummu⁽¹²⁾**, tādēļ daži eksperti apgalvo, ka Āfrika salīdzinājumā ar pārējiem kontinentiem ir “neto kreditors”. Produktīvi ieguldot šos līdzekļus, tiktu radītas darbavietas un nodrošināti ienākumi plašiem iedzīvotāju slāņiem. Lai apturētu kapitāla aizplūšanu, līdzīgi kā tas tika darīts dažās Eiropas valstīs, valdības varētu noteikt īslaicīgu amnestiju ar mērķi repatriēt kapitālu.

Šādā perspektīvā un, veicot vajadzīgās reformas, īpaši finanšu un budžeta nozarē, Āfrikas valstis varētu mobilizēt vairāk iekšējo resursu, lai finansētu produktīvus ieguldījumus pēc savas izvēles.

7.2.2 Tiešie ārvalstu ieguldījumi (TĀI).

Tiešie ārvalstu ieguldījumi ir būtiski svarīgi kontinenta ekonomiskajai attīstībai. Ja šie ieguldījumi ir pareizi orientēti, tiem ir svarīga loma attiecīgo valstu attīstības procesā, tostarp, sniedzot tām gan finansējumu, gan tehnoloģijas, nodrošinot zināšanas, prasmes un piekļuvi tirgum, kas veicina efektīvāku resursu izmantošanu un palielina ražīgumu.

7.2.2.1 Lai gan gada vidējais TĀI apjoms Āfrikas valstīs astoņdesmitajos gados divreiz pārsniedza septiņdesmito gadu apjomu, sasniedzot 2,2 miljardus ASV dolāru, to apjoms deviņdesmitajos gados jau sasniedza 6,2 miljardus ASV dolāru, bet no 2000. līdz 2003. gadam — 13,8 miljardu ASV dolāru. Tomēr TĀI Āfrikā ir tikai 2 līdz 3 % no pasaules TĀI kopapjoma; septiņdesmito gadu vidū tas sasniedza 6 %, t.i., nepilnus 9 % no jaunattīstības valstīm paredzētā finansējuma, kaut gan 1976. gadā šis rādītājs bija 28 %.

⁽¹⁰⁾ Skat. EESK atzinumu CESE 673/2007 par tematu “Migrācija un attīstība — iespējas un problēmas”, ziņotājs — Sharma kgs, 2007. gada decembris.

⁽¹¹⁾ EESK un Āfrikas valstu ESP savienības 2. kopīgā tikšanās, priekšsēdētāju paziņojums.

⁽¹²⁾ CNUCED ziņojums 2007. gada 26. septembrī “Āfrikas ekonomiskā attīstība”.

7.2.2.2 Viens no faktoriem, kas raksturo TĀI piesaisti Āfrikas valstīm, ir dabas resursi. Tas izskaidro TĀI nevienmērīgo sadalījumu starp valstīm. Divdesmit četras Āfrikas valstis, kuras ir atkarīgas no naftas un minerālu ieguves, pēdējo divdesmit gadu laikā ir saņēmušas vidēji trīs ceturtdaļas no TĀI.

7.2.2.3 TĀI ir jāpārorientē, īpaši uz ražošanas nozarēm, kas nodrošina plašu konkurētspējīgu produktu klāstu, ko sekmē tehnoloģiju pārnese. Lai piesaistītu dažādus TĀI un lai tie būtu efektīvi, Āfrikas valstīm ir jāturpina darbs, lai radītu šiem ieguldījumiem pievilcīgu un labvēlīgu vidi. Patiesībā TĀI veicinās attīstību tikai tad, ja tiks īstenoti šādi priekšnosacījumi: kvalitātes tautsaimniecības struktūras un infrastruktūras, attiecīgā tirgus apjoms, kur svarīga nozīme ir reģionālajai integrācijai, darbaspēka sagatavošana (skat. "Cilvēkresursi"), valsts varas un labas pārvaldības stiprināšana un stabilitāte. Lai nodrošinātu TĀI efektivitāti, tiem jāiekļaujas valsts ekonomikas nākotnes perspektīvā un jāņem vērā valsts ekonomikas integrācija vietējās, reģionālās un pasaules ekonomikas norisēs. Lai to panāktu, ir jāizstrādā efektīva valsts attīstības stratēģija, kā tas tika darīts Dienvidaustrumāzijas valstīs 70. un 80. gados.

7.2.2.4 Tomēr ar TĀI nevarēs atrisināt visas problēmas, īpaši labas pārvaldības, demokrātijas, tiesiskas valsts, cilvēktiesību ievērošanas, korupcijas apkarošanas un kapitāla aizplūšanas problēmas. Šajā sakarā jāatzīmē, ka Ķīnas veikto TĀI apjoms pēdējos gados ir ievērojami pieaudzis, jo īpaši pateicoties ievērojamiem diplomātiskiem centieniem, kuru rezultātā notika Ķīnas un Āfrikas valstu sammits. Ķīnas TĀI galvenokārt koncentrējas uz ieguves rūpniecību, lai nodrošinātu Ķīnas ekonomikas attīstībai nepieciešamās izejvielas.

7.2.2.5 Desmit gados Ķīnas un Āfrikas tirdzniecības apjoms palielinājies divdesmit reizes, no 3 miljardiem ASV dolāru 1998. gadā līdz 55 miljardiem ASV dolāru 2006. gadā. Bet no Āfrikas interešu viedokļa ķīniešu metode rada daudzus jautājumus. Ar šiem ieguldījumiem bieži vien tiek sniegts atbalsts valdībām, kuru politiskā orientācija nav vērsta uz demokrātiju, tiesisku valsti un nabadzības mazināšanu⁽¹⁾. To apstiprina Darfūras konflikts un Ķīnas attiecības ar Zimbabvi. Turklāt attīstības aspektā Ķīnas metode ir apšaubāma (skat. šā atzinuma III pielikumu).

7.2.2.6 ES dalībvalstu ieguldījumi Āfrikas valstīs ir nozīmīgi. Lielāku ieguldījumu apjomu var panākt,

- piedāvājot ES uzņēmumiem taustāmus stimulus, piemēram, nodokļu atlaides,
- izmantojot esošos attīstības instrumentus pēc to pārskatīšanas un uzlabošanas, piemēram, uzlabojot EIB ieguldījumu

⁽¹⁾ ĀKK un ES apvienotā parlamentārā asambleja. Ziņojuma projekts "TĀI ĀKK valstīs", ziņotāji — Astrid Lulling kdze un Timothy Harris kgs, Kigali, 2007. gada novembris.

efektivitāti un vienkāršojot to veikšanu, lai piesaistītu privātā sektora līdzekļus,

- izveidojot struktūrvienību atbilstoši finansētu ieguldījumu garantijai saskaņā ar Kotonū nolīguma 77. panta 4. punktu.

7.3 MVU kā ekonomikas attīstības instruments.

Privātajam sektoram, tā stiprināšanai un dažādošanai ir būtiska nozīme ilgtspējīgas attīstības, darbavietu radīšanas un nabadzības apkarošanas jomā.

Taču lielākajā daļā Āfrikas valstu trūkst saiknes starp neoficiālo sektoru un ļoti maziem uzņēmumiem, kuru darbība vairāk saistās ar sabiedrības izdzīvošanu, nevis ekonomikas veicināšanu, un ārvalstu lielo uzņēmumu filiālēm, kas darbojas gandrīz izolēti, būtiski neietekmējot vietējo ekonomiku.

Tādēļ ir jāveicina mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) izveide, kas veidotu saskaņotu ekonomikas struktūru, **tādējādi veicinot privātā sektora attīstību kontinenta attīstības interesēs.**

Lai veicinātu MVU attīstību, būtu vēlams

- padziļināt reģionu integrāciju (skat. 7.8. punktu), lai palielinātu vietējo tirgu apmērus,
- mazināt birokrātiju, palielināt tiesu varas uzticamību, pielāgot MVU vajadzībām infrastruktūras, tai skaitā nemateriālās (komunikācijas infrastruktūras),
- nodrošināt plašākas finanšu iespējas (sk. 7.2.1. punktu par vietējiem ieguldījumiem) MVU izveidei un finansēšanai. Lai to panāktu, ir jāuzlabo uzņēmējdarbības vide, piemēram, piešķirot atbalstu tirgum un tirdzniecībai, jāpalīdz tiem ievērot oficiālo finanšu prasības un jāpaplašina finansējuma piedāvājums, iesaistot tajā privātā sektora uzņēmumus, kuru darbība nav saistīta ar finanšu nozari,
- **MVU attīstībai ir jāklūst par vienu no Eiropas Savienības sadarbības politikas sastāvdaļām Āfrikā.** ES ar dalībvalstu un uzņēmumu starpniecību jāveicina un jāsekmē MVU veidošana, jo īpaši — ar nodokļu atvieglojumiem veicinot ieguldījumus (nodokļu atlaides, subsidēti aizdevumi, EIB nozīme u.c.),

- sistemātiski pārnest tehnoloģijas (prasmes un zināšanas) un tā rezultātā izstrādāt pētniecības un izstrādes programmas. Jebkuram Eiropas uzņēmumam, parakstot līgumu par iekārtu, rūpniecības ražojumu u.c. piegādi, būtu jāuzņemas tehnoloģijas pārneses saistības (ja tas tiek darīts ar Ķīnu kodolenerģijas un aeronautikas nozarē, kāpēc to nedarīt ar Āfrikas valstīm attiecībā uz vienkāršāku produkciju, pat ja finansiāli tas ir mazāk izdevīgi?),

- iekļaujot apmācības programmās uzņēmējdarbības veicināšanas aspektu, sekmēt uzņēmumu atbalsta centru izveidi un izplatīšanu,
- dibināt Āfrikas un Eiropas valstu kopuzņēmumus (kapitāls, darbaspēks, vadība u.c.).

7.4 Veidot modernu un konkurētspējīgu lauksaimniecību.

Lauksaimniecībai, zivsaimniecībai un mežsaimniecībai — lauku attīstības noteicošajiem faktoriem — jāklūst par Āfrikas attīstības stratēģijas galveno prioritāti. Minētās nozares ir attīstības pamatā un, ņemot vērā to plašo izplatību Āfrikas teritorijā, tās veido saimnieciskās un sociālās dzīves struktūru. Šo nozaru attīstība ir obligāts priekšnoteikums, lai panāktu pārtikas apgādes autonomiju, jo tā ir Āfrikas valstu ekonomikas visnozīmīgākā nozare, kas nodrošina iedzīvotājiem stabilitāti un kurai ir liels darbavietu radīšanas potenciāls. Ņemot vērā Āfrikas lauksaimniecības nozīmību — 57,2 % nodarbināto strādā lauksaimniecībā (bet rūpnieciski attīstītās valstīs tikai 5 %), izbrīnu rada fakts, ka tikai 1 % no 9. Eiropas attīstības fonda līdzekļiem paredzēts lauksaimniecībai; šis secinājums apstiprina, ka valstu indikatīvo plānu izstrādē ir jāiesaista pilsoniskā sabiedrība, īpaši lauksaimnieki. Salīdzinājumam var minēt, ka Pasaules banka 8 % no tās līdzekļiem piešķirusi lauksaimniecībai, atzīstot, ka tas ir nepietiekami.

Laikā, kad pasaules tirgū pieaug lauksaimniecības izejvielu cenas un līdz ar to arī pārtikas produktu cenas, lauksaimniecības progresīvu attīstību varēs nodrošināt vienīgi ar nosacījumu, ka tiks īstenota nopietna, strukturēta, kā arī īstermiņā, **vidējā un ilgtermiņā plānota lauksaimniecības politika. Šai politikai jāpiešķir budžeta un finansējuma prioritāte visplašākajā nozīmē**, un tai jābūt pielāgotai katras valsts un kontinenta īpatnībām, iekļaujot tajā arī reģionālo pieeju.

Lai nodrošinātu šīs politikas efektīvu īstenošanu, tā ir jāizstrādā un jāīsteno sadarbībā ar Āfrikas lauksaimniecības organizācijām un jāiekļauj tajā aizsardzības mehānismi: paradoksāla ir situācija, ka Senegāla importē rīsus no Āzijas, kaut gan tai ir neizmantots apūdeņošanas potenciāls upes piekrastē.

Racionāla nodarbinātības veicināšanas politika lauksaimniecības nozarē varētu galvenokārt balstīties uz šā atzinuma IV pielikumā minētajiem aspektiem.

7.5 Cilvēkresursi kā nodarbinātības politikas galvenais aspekts.

Cilvēkresursu attīstība ir jebkuras attīstības stratēģijas noteicošais faktors. Izglītībai un apmācībai šajā procesā ir būtiska nozīme elastīga un kvalitatīva darbaspēka sagatavošanā dažādās profesijās. Tas nozīmē, ka, plānojot cilvēkresursus sadarbībā ar sociāli ekonomiskajiem partneriem, ir jāanalizē nodarbinātības un darba tirgus vajadzības, jāveic vidējā un ilgtermiņa plānošana, savlaicīgi jāparedz lielākas problēmas un uzdevumi,

kas saistīti ar izglītības atbilstību nodarbinātībai. Šajā aspektā labs piemērs ir jaunattīstības valstis vai valstis ar strauju ekonomisko izaugsmi, piemēram, Koreja.

Būtiska nozīme šajā jomā būs ES un dalībvalstīm, ņemot vērā to pieredzi apmācības jomā, kā arī mērķtiecīgam finansējumam, kuram nodrošināta izsekojamība. Šajā jomā Eiropas Savienībai ir daudz izglītības projektu, kuros var piedalīties studenti no Āfrikas. Tas ir svarīgi, jo Āfrikas attīstība ir atkarīga no labi izglītotiem cilvēkiem.

Pasākumi, kas paredzēti, lai cilvēkresursi kļūtu par nodarbinātības veicināšanas galveno aspektu, minēti šā atzinuma V pielikumā.

7.6 Reģionālā integrācija.

Ir plaši atzīts, ka pastāv milzīgas iespējas, lai attīstītu tirdzniecību starp Āfrikas valstīm un izveidotu plašas ekonomiskās zonas.

Neskatoties uz ievērojamu progresu reģionālās un vietējās ekonomiskās integrācijas jomā, īpaši pēc Āfrikas Savienības izveides, tirdzniecības potenciāls vēl joprojām netiek izmantots pilnībā. Ir labāk jākoordinē pasākumi, kas veikti, lai saskaņotu muitas procedūras, novērstu tarifu un citus šķēršļus, uzlabotu transportu un komunikācijas, ievērojami palielinot ieguldījumus reģionālo infrastruktūru attīstībai, un lai nodrošinātu pilsoņu brīvu pārvietošanos, tostarp, atceļot vīzu režīmu. Minētie pasākumi jāiekļauj **teritoriālpilnplānojuma politikā**, nodrošinot pilnīgu saskaņotību.

Āfrikas ekonomiskās attīstības galvenais priekšnoteikums ir paplašināt iekšējo tirgu, kas spētu sekmēt Āfrikas valstu izaugsmi, tādējādi nodrošinot stabilitāti kontinentā un tā vietu pasaules ekonomikā. Reģionālā integrācija un iekšējā tirgus attīstība ir atbalsta punkti — tramplīni, kas ļaus Āfrikai veiksmīgi iesaistīties pasaules tirdzniecībā.

Šajā sakarā Komiteja pauž nožēlu, ka līdz šim vēl nav pabeigtas **reģionālās** sarunas par ekonomisko partnerattiecību nolīgumiem, kuru viens no mērķiem ir ekonomiskā integrācija.

7.7 Sociālais dialogs.

Sociālajam dialogam ir būtiska nozīme, lai veicinātu pienācīgu un ražīgu darbavietu radīšanu. Tādēļ tam ir jābūt kopējās stratēģijas īstenošanas neatņemamai sastāvdaļai. Sociālo partneru pilnīga līdzdalība sociālajā un ekonomiskajā dzīvē, jo īpaši sarunās par koplīgumu slēgšanu, atbilst ne tikai demokrātijas prasībām, bet ir arī sociālās attīstības, sociālā miera un ekonomikas konkurētspējas noteicošais faktors. Sociālais dialogs ir efektīvs instruments, lai panāktu sociāli ekonomisko konsensu izaugsmes veicināšanai. Optimāla ekonomikas attīstība nav

iespējama bez sociālās attīstības. Abām šīm attīstībām jānotiek vienlaikus, lai radītu dinamiku, kas vajadzīga ekonomiskā progresa pilnīgai efektivitātei, kura rezultātā uzlabotos dzīves apstākļi, tiktu radītas pienācīgas darbavietas un paaugstinātos iedzīvotāju labklājības līmenis. Tādēļ ir jānodrošina vai jāstiprina arodbiedrību brīvības un sarunas par darba koplīgumu slēgšanu, kā arī ietekmīgas un neatkarīgas darba devēju un darba ņēmēju organizācijas, kurām raksturīgas tehniskās prasmes un zināšanas attiecīgajā nozarē.

7.8 Organizēta pilsoniskā sabiedrība.

Nevalstisko dalībnieku piedalīšanās ir pienācīgu darbavietu radīšanas neatņemama sastāvdaļa, tādēļ tai jābūt kopējās stratēģijas centrā. Nevalstisko dalībnieku līdzdalība, ja tā atbilst līdzdalības demokrātijas prasībām, nodrošina prasmes un praktiskas zināšanas, ko sniedz tie, kuru ikdienas darbs saistās ar uzņēmējdarbību, ražošanu, zemkopību ... Tādēļ tie būtu jāiesaista valstu un reģionālo indikatīvo programmu izstrādē (VIP un RIP) un jāuzskata par pilntiesīgiem attīstības dalībniekiem, kā arī jānodrošina tiem iespēja izmantot oficiālo attīstības palīdzību un Kotonū nolīgumā paredzētos noteikumus rīcības spējas palielināšanas atbalstam. Šajā sakarā atzinuma Nr. 1495/2005 3. punktā Komiteja jau agrāk ierosināja, ka organizētai pilsoniskai sabiedrībai nepieciešama strukturāla un institucionāla organizācija (platforma, tīkls, komiteja...), kas nodrošinātu debatēm un virzības noteikšanai vajadzīgo laika un telpas vienotību. Šajā aspektā **2007. gada decembrī noslēgtā CARIFORUM un ES Ekonomisko partnerattiecību nolīguma (EPN) ietvaros izveidotā**

Briselē, 2008. gada 18. septembrī

Pilsoniskās sabiedrības konsultatīvā padome ir piemērs, kas būtu jāizmanto arī Āfrikā (skat. 4., 5. un 6. martā Briselē notikušās ĀKK un ES ekonomisko un sociālo aprindu 25. sanāksmes gala deklarāciju "Ciešākas partnerattiecības labākai attīstībai"). Izmantojot pilnvaras, kas tai piešķirtas ar Kotonū nolīgumu (ar Komitejas ĀKK un ES koordinācijas komitejas starpniecību), Komiteja ir sniegusi būtisku ieguldījumu kopīgās pārdomās, organizētas pilsoniskās sabiedrības koordinēšanā un tās pārstāvju sadarbības tīkla izveidē.

7.9 Laba pārvaldība.

"Laba pārvaldība" ir investoru uzticēšanās priekšnoteikums. No šī viedokļa tā ir ļoti svarīga Āfrikas attīstībai. Demokrātiskas pārvaldības veicināšana visos administratīvajos līmeņos ir Eiropas un Āfrikas partnerattiecību dialoga galvenais aspekts. Tā ir jāskata visaptveroši, tostarp tādos aspektos kā cilvēktiesību un darba ņēmēju tiesību, tostarp arodbiedrību brīvību, ievērošana, darba apstākļu prasības, tiesiska valsts, korupcijas apkarošana, valsts iestāžu un valsts pārvaldes aparāta stiprināšana, jo nepilnības un to nepietiekamā rīcības spēja bieži vien kavē sadarbību, pilsoniskās sabiedrības efektīvu dalību līdzdalības demokrātijā. Korupcijas apkarošanai **partnerattiecību ietvaros jāklūst par obligātu prasību; Eiropas Savienībai un tās dalībvalstīm finansējums jāpiešķir, pamatojoties uz tā izmantojuma izsekojamību**. Jo no simt miljardiem dolāru piešķirtās ikgadējās palīdzības trīsdesmit miljardi "izgaist" ⁽¹⁴⁾ (Sk. 3.6.1.5. punktu un 7.2.1.3. punkta pēdējo ievilkumu).

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁴⁾ CNUCED 27.09.2007 ziņojums "Ekonomikas attīstība Āfrikā", Francijas valsts sekretāra frankofonijas lietās intervija avīzei "Le Monde", 16.01.2008.